

Barn — vem vill du bo hos?

Vi befinner oss i en skolklass.

Det är strax före jul. Läraren frågar sina 7-åringar: "Vad är det roligaste med julen?"

— "Julklapparna", ropar barnen i korus. Peter säger ingenting. Läraren frågar: "Men du Peter, vad tycker du är roligast på jul?" Peter svarar lite tyst: "Att vi får vara tillsammans."

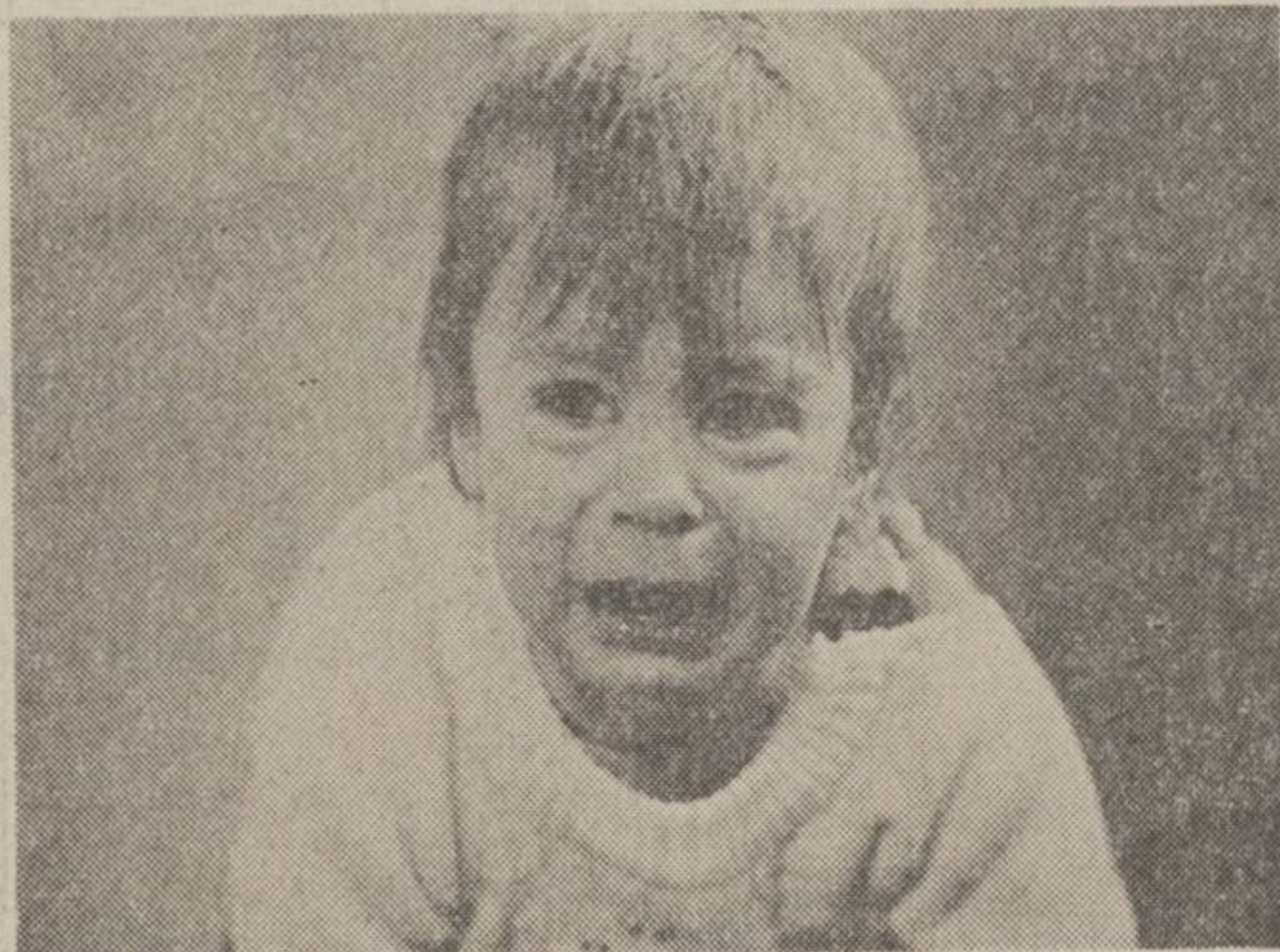
Behovet av gemenskap, samhörighet, finns hos alla barn liksom hos vuxna. Hos Peter dominerade det så att det t o m täckte glädjen över julklapparna.

Denna episod kom för mig intensivt när jag häromkvällen i TV såg ett program om barnmisshandel från Umeå. Man kom in på diskussion av psykisk misshandel av barn och som exempel på sådan togs fram skilsmässörenden och vårdnadsfrågor. Det var representanter från både Rädda Barnen och BRIS (Bar-

säger samma barn: "Jag vill vara hos mamma." Barnet älskar sina båda föräldrar och vill vara hos båda. Att pressa ett barn till ställningstagande för den ena eller andra av föräldrarna är grymt. Det kan dessutom för

debatt

framtiden ha svåra följder. Barnet kommer att få skuldkänslor gentemot den av föräldrarna som det anser sig ha svikit. Skuldkänslor som kan komma att försvåra en framtida kontakt, som i de flesta fall kommer att bli aktuell och som kan bli nödvändig tex om vårdnadshavaren avlider och barnet då automatiskt flyttas över till den andra föräldern.

Detta är en arrangerad bild. Pojken har inget direkt med artikeln att göra.

nens Rätt i Samhället) som gav synpunkter, de flesta värdefulla, en och annan vittnade om mindre god förståelse för barn. Sålunda talade någon med stor intensitet om hur illa det var att barn i vårdnadsfrågor inte tillfrågades hos vem de ville bo, hos mamma eller hos pappa. Detta menade talaren var psykisk misshandel. En annan talare framhöll det viktiga att barnet ofta vill vara hos båda föräldrarna. Det vill att man ska hålla ihop, "vara tillsammans" som Peter säger.

Jag vill påstå att detta att fråga barnen hos vem av föräldrarna de vill bo - det är kvalificerad misshandel.

Efter att i mer än 20 år ha arbetat med vårdnadsfrågor ser jag för mig en mängd fall, där barnet av en annan utredare tillfrågats hos vem det ville vara. Tillsammans med pappa säger barnet: "Jag vill vara hos pappa." Tillsammans med mamma

MEN HUR ska vi få veta barnets innersta vilja, om vi inte frågar? Jo, det är just för att utröna styrkan i bindningen till den ena eller andra föräldern — i vissa fall till den ena eller andra miljön, som vi har de psykologiska undersökningsmetoderna. De är till för att bespara barnen svåra ställningstaganden. Mer än en gång har det hänt mig att barn i vårdnadskriser börjar med att tala om varför de kommit till undersökning och förtvivlat ber: "Låt mig få slippa att bestämma själv."

Nu ligger det nära till hands att säga: En 4—5-åring kan väl inte bestämma själv men en 12—14-åring bör väl få ha ett ord med i laget. Givetvis — men inte genom att tillfrågas och speciellt inte i en ålder då skuld- och aggressionskänslor ligger nära. Det är då alldeles särskilt viktigt att så långt möjligt skona en ung

människa i nöd, att utröna den starkaste bindningen utan att barnet ska behöva känna sig ha svikit den andra föräldern.

NU SKA ingen tro att man som barnpsykiater eller barnpsykolog med ett ögonkast kan ta ställning i ett vårdnadsärende. Man kan behöva en ganska lång observationstid med upprepade sammanträffanden med berörda parter, var och en för sig och alla tillsammans innan man är mogen för ett ställningstagande. — Barnpsykiater och barnpsykolog representerar fö inte en myndighet utan en serviceorganisation, som alltså inte har bestämmanderätt utan endast befogenhet att ge råd och rekommendation, såväl till familjen som till den myndighet som begärt undersökningen.

Detta är inte avsett som en polemik mot skilsmässor. Det ska klart sägas ifrån att disharmonien i ett trasigt äktenskap i längden är betydligt skadligare för barnets psyke än en skilsmässa.

En upplösning av familjen är en fruktansvärt smärtsam operation för alla berörda parter. Både vuxna och barn behöver hjälp för att bearbeta den krissituation som uppkommer. En psykologisk krisbearbetning är i dessa fall angelägen och borde vara tillgänglig för alla familjemedlemmarna. Barnen får inte påläggas ett valansvar som de i de flesta fall inte är mogna för, de behöver hjälp för att få den trygghet de gått miste om i sitt hem, att avlastas från eventuella skuldkänslor och social osäkerhet. De behöver hjälp att få en fast grund att stå på.

Inga-Greta Agrell